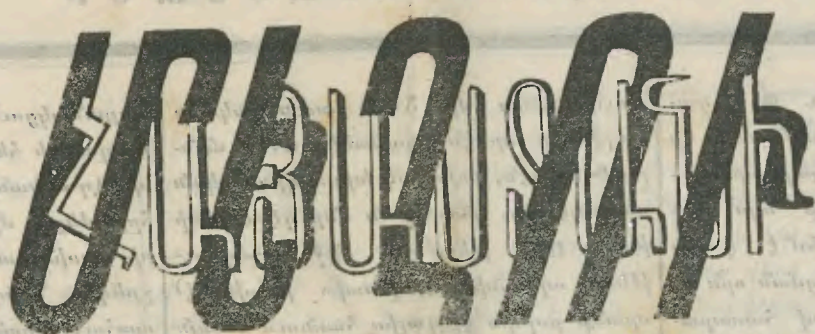

Տարեկան գինն է 10 ռուբլի
վեց ամսուանը՝ 5 ռ., երեք ամսուանը՝ 3 ռ., ամիսը 1 ռ.:
Առանձին համարներով խրատներով 5 կոպեկ:
Խմբագրատունը բաց է ամեն օր ժամը կիրակի և տոն օրերին
առաւօտեան 11—2 ժամը կէսօրին յետ:
Օտարաբարոյացիքի դիմում են ուղարկել խմբագրութեան հետեւեալ հասցեով. — В редакцію «Мелу Адаману», в Тифлисе, в редакцію «Мелу Адаману», в Тифлисе.
(Caucase).

Խմբագրութեան ուղղած թէ յօդուածները եւ թէ նամակները
պէտք է տարգրուած լինին քրդի ստորագրութեամբ եւ հասցեով:
Խմբագրութեան կարող է փոփոխել, ուղղել եւ կրճատել յօդուած-
ները: Խմբագրութեան իւր փոքր չէ տնտես յետ ուղարկել յո-
դուածները եւ պահուած է երկու ամիս մինչեւ ցրտանալը:
Հայտարարութիւններ հանդիսանում են ամեն մի րոպէս 2 կոպե-
կ: Հայտարարութիւնները ընդունուած են հայերէն եւ օտար լեզուներով:
Հայտարարութիւնները ընդունուած են խմբագրատնոյ, օգովկատ-
նոյ քանոնի տակ պէ. Տէր-Յովսէփեանի ծխախոտի խանութում եւ
պ. Դանիելեանի պապիկոյում:

ՆԵՐՍԱՑ 1884 ԹՈՒԱՄԱՆԻՆ

“ՄԵՂՈՒ ՀՅՅԱՍՏԱՆԻ”

ԳԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ՀԱՐԱԳԻՐ

Կ'ընտարարակի նոյն ուղղութեամբ եւ դիրքով
Տարեկան բաժանորդագինն է 10 ռուբլի կիսամեայ 5 ռուբլի:

Թիֆլիսում ստորագրել կարելի է 1) Խմբագրատնոյ, 2) պ. Դանիելե-
անի պապիկոյում, 3) պ. Զ. Գրիգորեանի գրադարանում, 4) պ. Բ. Դանիելե-
անի գրադարանում (Ստեփանեայի փողոցում) և 5) պ. Տէր-Յովսէփե-
անի գրադարանում (Մարգարիտի տանը, օկուպացիոն տանը, իսկ օտա-
րաբարոյացիք թող բարեհաճեն դիմել խմբագրատնոյ. — В редакцію «Мелу
Адаману» — հասցեով:
ԲՈՒԱՄԱՆԻՆ ԹԻՖԼԻՍ. — I) Առաջնորդներ, II) Դիրքի տեսուիչներ, III) Գրադարան-
ային (IV) Բանասիրական, V) Թղթակցութիւններ, VI) Մանր լուրեր, VII) Խառն լուրեր, VIII) Ֆէլի-
էտոն, IX) Յայտարարութիւններ, X) Պատասխաններ խմբագրութեան:

ԲՈՒԱՄԱՆԻՆ ԹԻՖԼԻՍ.

Կաթողիկոսական ինքնիւր
Ներքին Տեսութիւն. — Պ. Աղա-
մանը Պետերբուրգի քաղաքէն վերայ. —
Թղթակցութիւններ Դանիելեանի և Մեծ-
Վարդապետի մասին. — Գաղափար-
ային
Մանր լուրեր
Յայտարարութիւններ

ԹԻՖԼԻՍ, 23 ՓԵՏՐՈՒԱՐԻ 1884 թ.

Վերջին ժամանակ մի տեսակ կեն-
սագրական մտքով ինչ կարծես տի-
րել է մեր հրատարակատնոյթեան
մէջ, կաթողիկոսական ընտրութեան
առիթու և այս մտքով շատ քի-
չերը կարող եղան չ'ենթարկուել:
Մինչև իսկ առիթ ծանր և խորհու-
ման:

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՍԻՐՈՅ ԶՈՂ

ՆԱԽԵՐ

(Մեծ. պ. Առաքել Կոպիտ Կոպիտեանի):

Հոյակապ իրաւունք էր և սովորեց-
նում հիւրապետութիւն, իրանց «փրկ»
անմիջ վարչին ու բարձր ունեւոր: Ըստ
սովորութեան ամեն մի բանասիրտ ան-
պատճառ պէտք էր և արարչութեան մի-
տք և է առաքելով Նա գտնում էր իւր
քարոզչին յարմար առաքելներ և հեղեղա-
ներ:

— Կորեանը (կրիան) առաջ ջօրան ա
էլէլ ասում էր նա, Աստուծոյ նման զօն-
ախ ա եկել, կաթն ա ուղել, տուել չի:
Աստուծոյ վրէժն բարկացել ա, իրան կըլ-
լը կօթաւ շինել ու կորեանին միջին
չարստեղծ, սուրուն (հոսուն) էլ քարեր,
ղուհի ա շինել: Տեսնում էք, լաւ լսեցեք
ամեն անդրադարձում, ով գուզէ ըլի,
կանչեցէք, կաթն խմացեք, բալքանը-
րանց ասածն ու խնդրանքն ա ընթերցելի
ըլում, ով գիտէ:

Աղագէտ էլ ցոյց էր տալիս Զանգեզուր

*) Տես «Մեղուն» № 12.

Իւրաքանչիւր արձանատի հիմնադիր
կոչուած է «փրկ» Արեւն էլ հովութեան
փրկը — հիմնադիրն է:

դէտէն, որ արջը սկզբում այգեպան է
եղել: Աստուծոյ մի ծրարութեամբ կարգա-
րուել է նրան հիւր. նա չէ ընդու-
նել նրան, ուստի և անխնայ լուծա-
ւածանից ինքը վարչին է դարձել, իսկ
իւր այգին անտառի է փոխուել: Մինչև
այսօր էլ բարատու է ըլում (նկատուած
է) ասում էր Զանգեզուր դէտէն, որ նա
էլ մեղ նման երկու ծիծ ունի զօնի վը-
րա, ու մեր ասածը հասկանում ա:

— Վաղվան ջօրանին տէրութիւնը էլ
սուրբին էլի, ապացուցանում էր Զա-
նգեզուր դէտէն, օրինակ նա ասում էր:

— Մի գօնում մի տէրութիւն ուրիշ տեղ
գնալիս ա ըլում, համիլին ռատտ ա գա-
լի մի ջօրան: Չօրանը թուի քէլի է)
կաթն ա խմացնում տէրութիւն: Նիւր
տէրութիւն կաթն խմելիս ա ըլում, ջօրա-
նը ետքին շանում ա զրաղ դնում, ըս-
կում աղօթք անել: Տէրութիւն ասում ա,
(համիլին աղօթքի վրայ ա) Չօրանը
— քի չէն տեսնում, որ երկրորդը հիւ-
րանին աղօթք են անում: Տէրութիւն
նշանի չի ըլում գիտելիս, ջօրանը ձեռ-
քերը քսում ա տէրութիւն աչքերին թէ
չէ, մի սե կնակի պէս բան վեր ա ընկ-
նում աչքերին, տեսնում ա, որ երկրոր-
դը զանգեզուր տալիս են ու աղօթք ա-
նում:

*) Քէլի է կոչում այն մօքին, որ
եղջիւրներ ունի: Առ հասարակ սովորու-
թիւն է եղած հիւրերին թուի-քէլի
կաթնով հիւրապետել թէ ինչու, հա-
տատ չեմ գիտում: (Արարծեմ հովութեան
էլ չէն գիտում):

Ռուսաստանում արժանաւոր եկեղե-
ցականը լինել էլ, որովհետեւ այս
վերջինները անվաճ և զարգացած են
պօլժէնիայի աղղիցութեան ներքոյ:
Հարցը պարզ է. Մաթէոս կա-
թողիկոսի ընտրութեան ժամանակ
տաճկահայք Պօլժէնիայի հարց
զարթեցրին, կաթողիկոսն ընտրվե-
ցաւ, նոքա լեւոնի հանդուցեալ
Գեորգ Գ. Նաթողիկոսի ընտրութեան
միջոցին կրկին զարթեցաւ այդ հար-
ցը, կաթողիկոսն ընտրվեցաւ, եկաւ
նոքա կրկին լեւոնի և այժմ կրկին
զարթեւ է այդ հարցն և զորա պատ-
ճառով մինչև իսկ այն միտքը յայ-
տնվում է, թէ Ռուսաստանի հայ
եկեղեցական չէ կարող կաթողիկոս
ընտրվել, որովհետեւ պօլժէնիայի
աղղիցութեան ներքոյ անվաճ կը լի-
նի:

Պօլժէնիան — հայոց եկեղեցւոյ
կառավարութեան համար 1836 թ.
կազմած կանոնադրութիւն է. օրէնք-
ները Ռուսաստանում մշտական չեն
նոքա համաձայն ժամանակի և հան-
գամանքների պահանջման քննվում
են օրէնսդրական խորհրդարանում
և թէ հարկաւոր է փոխել մի որ
է և օրէնք, Նորին Մեծութեան Թա-
ղաւոր Նալբանդ հաւանութեամբ և
հրամանով այդ փոփոխութիւնը տե-
ղի է ունենում: Ինչպէս Գեորգ Գ. կա-
թողիկոսի ժամանակ տեղի ունեցաւ
կրօնաւոր հայ եկեղեցականաց ժա-
ռանգութեան օրէնքի փոփոխութիւ-

նը: Պօլժէնիայի յօդուածներն էլ
Ռուսաստանի կառավարութեան կող-
մից անփոփոխ մնալու դատարարու-
ման չեն, վերջին երեք կաթողիկո-
սաց ևս իրաւունք արվեցաւ ներ-
կայացնել կառավարութեան փոփո-
խելի յօդուածներն, և թէ առա-
ւելին հետամուտ լինին այդ զոր-
ծին դուշէ մինչև յայժմ այդ կա-
նոնադրութեան մէջ կարեւոր մի քա-
նի փոփոխութիւնը տեղի ունեցած
է լինելիս: Բայց այդ մասին առան-
ձին հետամուտ լինել չ'եղաւ: «Մա-
թիոս յայտնած կարծիքը թէ այդ
փոփոխութեան համար պէտք է կա-
թողիկոսն անպատճառ ճաճ կաստա-
նից լինի, մեր հայեցակետով սխալ
է: Եթէ նա կարծում է, թէ տաճ-
կաստանցի կաթողիկոսը իրան նե-
ցուկ կ'ունենայ Վ. Պօլսի աղղային
ժողովն այդ անձնապատասխանութիւն
է, որովհետեւ ոչ մի կառավարու-
թիւն իւր օրէնսդրական գործառ-
նութեան մէջ այդպիսի ժողովն
որ մի ներքին տաճկական հաստա-
տութիւն է, կ'ընէ չէ տալ: Եթէ
«Մաթիոս» կարծում է, թէ հայ կա-
թողիկոսը ճաճ կաստանից լինելով,
աղղի ընդհանրութեան կապն աւե-
լի կ'ամրացնէ ա. Աթոռի հետ և
աղղիցութիւն աւելի կ'ունենայ դա-
էլ կախման է ընտրված կաթողիկո-
սի անձնական յատկութիւններից և
մեր տաճկահայ եղբայր սիրոյ և
մահաւնութեան զգացմունքից զէպի

Լուսաւորչայ ս. Ա. Թոռը: Եթէ Ռու-
սահայք և պարսկահայք և այլք
կարող են այդ սէրն ու մոտրմութիւ-
նը ցոյց տալ ա. Էջմիածին, սորա
Աթոռի վերայ տաճկաստանցի հայ
եկեղեցական տեսնելով և սրան կա-
տարաւ յարգանք նուիրել, իբրեւ
Լուսաւորչի գահակալին, չ'ենք կա-
րող կարծել որ տաճկահայք էլ
նոյն զգացմունքն իրանց սրտերում
կրկն չ'ը կարողանան. եթէ նոյն դա-
նի վերայ բազմած է մի առաւել-
տանցի կամ այլ հայ եկեղեցական:

Միթէ Ներսէս Ե. Աշտարակեցի
Ռուսաստանցի չէր: Իսկ եթէ «Մա-
թիոս» յարգելի խմբագրութիւնն վե-
րջին զաղափարը յայտնում է
այն հիման վերայ որ մի կողմնակի
անձնաւորութիւն պօլժէնիայի աղ-
ղիցութեան չ'ենթարկվող և նրան
չ'ը գործադրող անձնաւորութիւն
որպիսին կը լինի տաճկաստանցի հայ
եկեղեցական, աւելի ճշգրտութեամբ
կը նկատէ նորա անդամարութիւնը
և կը ցանկայ նորա փոփոխութեան —
անհրաժեշտ է: Մենք կարծում ենք
որ ընդհանրաւոր, ով այդ կանո-
նադրութիւնը գործադրել է շատ
տարին ընթացքում, նա աւելի
կարող է տեսնել և հասկանալ նո-
րա անդամարութիւնը, որովհետեւ
ամեն օրէնքի թերութիւնն աւելի
որոշ կերպով գործադրութեան մէջ
կ'ընէ, փոքրն է այդ գործի մէջ
զլսաւոր գեր խալացողը: Անմասն-

Նաղուրի հայեցողութիւնը, նրանց սէրը
փոխադարձաբար էր:

Նաղուրի դեմ էլ գէտք օր առաւ ա-
ւելի հրապուրում էին Յովհաննիսին:
Ամեն երեկոյ Յովհաննիսը գնում էր
աղղիքի մօտ և խոտերի մէջ թաղ-
վում, որ Նաղուրն ջուր գալիս, տեսնէ
և հետը խօսի, բայց չէր յաջողվում:
Նա աղղիքի մօտ նստում էր, երբ Նաղ-
ուրն իւր ընկերութիւններով գալիս էր աղ-
ղիքը, միմիայն հեռուից նայելով էր
բաւականանում Յովհաննիսին:

Նկատ վարդապետի օրը: Բերթի աղ-
ղիկները հաւաքուցան, որ գնան վի-
ճակի 3) համար ծաղիկ քաղելու: Բայց
նրանք միմիայն չէին կարող, երկրորդ
ծաղիկ տեղ չէին գիտում, ուստի խնդ-
րեցին տուարածնից մէկին, որ իրանց
առաջնորդին ծաղիկ քաղելու:

Յովհաննիսը յանձն առաւ այդ պա-
տճը ուրախութեամբ:
Հասան մերձակայ լրան լանջերը
ծաղիկաւորները: Յովհաննիսը մի լանջից

3) Վիճակը կատարում են հետեւեալ
կերպով. հաւաքվում են ուրիշի աղղի-
կները, նրանցից միւրն առնում է մի գոլ-
լա (կրօնական) և անհոս գնում է աղղի-
րից արեւակի մայր մանկուց յետոյ ջուր
վերապահում և ասանց յետ նայելու դա-
ւիս տուն: Իւրաքանչիւրը իւր բաղդը
փորձելու համար մի իւր է ձգում այդ
ջրամանի մէջ: Միւս օրը հաւաքվում են
և մի տուն «Վանդակ» ասելուց յետոյ,
հրամայում են փոքրիկին մի իւր հանելու
ամանից: Վե՛րք որ լինի իբր, երգած
տան լուսնադարձութիւնը նրա բաղդն է
յայտնում:

անցնում էր միւսը, իսկ աղղիկները եր-
բմի յայտնելով իրանց արտաձգը — հե-
տեւում էին Ներսէսը Յովհաննիսը խօս-
ում էր, ծիծաղեցնում, բայց ուղքն ու
միտքը մէլա իւր Նաղուրի վրան էր լի-
նում, որը Յովհաննիսի հողեղմայու-
թեամբ նայուածքներն միայն մանկական
ուրախ ծաղիկ էր պատասխանում:
Աղղիկները ծաղիկ էին քաղում, փունջ
միջում, իսկ ժողովում, խառն շարում,
որ տուն տանէին: Յովհաննիսն էլ մի գե-
ղեցիկ փունջ էր շինել, որ ընծայէ իւր
Նաղուրին և նրա պատճառով հետը խօ-
սէ: Երբ ցրուեցան աղղիկները ծաղիկ
քաղելու Յովհաննիսը Նաղուրի հետ էր
չ'ընթանում:

— Ահա մի փունջ ծաղիկ, Նաղուր
ջան, ասաց վերջապէս Յովհաննիսը, փո-
խարչն մէկ համիւր:

Կարծես մի քաղ գլորուեցաւ Յովհան-
նիսի կարծիք վրայից, վերջին խօսքերն
արտասանելու թէ Յովհաննիսը և թէ
Նաղուրն կարծիք վարդ կարգեցան
Նաղուրն հաւատարմացած էր, որ փոխ-
դարձաբար սիրում էր: Յովհաննիսից,
բայց վերջին խօսքերը լսել երբեք յոյս
չ'ունէր, բայց Նաղուրն չ'ը մերժեց, ա-
ռաւ Յովհաննիսի ձեռքից փունջը և
նայելով չորս կողմը իւր վարդապետ
չալթիկը մերձեցրեց Յովհաննիսին: Ա-
ռաջին զրաւական անկեղծ և մշտական
սիրոյ:

Ամուսնեւ թէ Նաղուրն և թէ Յով-
հաննիսը չէին քաղվում (ամաչում) մէկ-

— Նամիկ ջնն, ախր ո՞նց չի դարտ
նիկմ, ես ի՞նչմ իմ հմար չեմ ցաւում,
սում էր խեղճ Թովհաննէսը, ես ի՞նչմ
սա հմար չեմ դարտ անում, որ Նադ-

